

شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

معاونت پژوهش

استان تهران شهر تهران موسسه حضرت قاسم بن الحسن (ع)

عنوان:

**نقد مبانی اندیشه‌های کلامی تکفیری
براساس آراء اندیشمندان مسلمان شیعه
(شیخ مفید، علامه حلی، سید شرف الدین
عاملی) و سنی (فخر رازی، محمد غزالی،
قاضی عبدالجبار)**

استاد راهنما:

حجت الاسلام دکتر علی کربلایی پازوکی

نگارنده:

خانم اعظم محمدی ارانی

سال تدوین

۱۳۹۶

تصویر صورت جلسه دفاع

تائیس خداوندی را که با آفرینش بندگان، برستی خود را اینانی فرمود و آفرینش پدیده های نو، بر ازلی بودن او کواه است و شابهت داشتن مخلوقات به یکدیگر دلیل است که او همتایی ندارد، حواس بشری ذات او را درک نمی کند، پوشش ها و را پنهان نمی سازد، زیرا سازنده و ساخته شده، فرا گیرنده و فرا گرفته، پروردگار و پرورده، یکسان نیستند. یگانه است نه از روی عدد، آفریننده است نه با حرکت و تحلل رنج، شواست بدون وسیله شنوایی، و میناست بی آن که چشم کشاید، در همه جا حاضر است نه آن که با چیزی تماس گیرد، و از همه چیز جداست، نه این که فاصله بین او و موجودات باشد، آشکار است نه با مثله چشمت، پنهان است نه به خاطر کوچکی و خرافت، از موجودات جداست که بر آنها چیره و تواناست، و هر چیزی جز او برابرش خاضع و بازگشت آن به سوی خداست.

(خطبه ۱۵۲، نهج البلاغه محمد شتی)

تقدیم به:

- پیشگاه مقدس حضرت صاحب الزمان (عج الله تعالی فرجه) و نائب برحق ایشان حضرت امام خامنه‌ای (دام غله)
- شهدای مدافع حرم؛ که در راه مقابله با تکفیری‌ها از جان عزیز خود گذشتند
- برادر م؛ شهید محسن محمدی (الکوی بصیرت، استقامت و ایثار)
- و نیز تقدیم به روح پاک پدر بزرگوارم که خالصانه مشوقم در امر علم آموزی بود.

- ۳۷- راغب اصفهانی، ابی القاسم، المفردات فی غریب القرآن، تهران: المكتبة المرتضویة، ۱۳۷۴ ش.
- ۳۸- رضوانی، علی اصغر، سلفی گری و وهابیت و پاسخ به شبهات، چاپ ۵، قم: انتشارات مسجد مقدس جمکران، زمستان ۱۳۷۸.
- ۳۹- سبحانی، جعفر، آیین وهابیت، چاپ ۱۵، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۹ ش.
- ۴۰- _____، الايمان الكفر فی الكتاب والسنة، ج ۱، قم: مؤسسه امام صادق علیه السلام، ۱۳۸۵ ش.
- ۴۱- سیوطی، جلال الدین، الدر المنثور فی التفسیر بالمأثور، مرکز هجر للبحوث والذاریات العربیة الاسلامیة،
- ۴۲- _____، جمع الجوامع فی النحو، چاپ اول، قاهره: مكتبة الآداب، ۱۴۳۲ ه.ق.
- ۴۳- شریینی، محمد، مغنی المحتاج الی المعانی الفاظ المهنج، قم: دارالذخایر، ۱۳۶۹ ش.
- ۴۴- شرف الدین عاملی، عبدالحسین، الفصول المهمه فی تألیف الامه، جلد اول، چاپ دوم، تهران: ناشر المجمع العالمی للتقریب.
- ۴۵- _____، المراجعات، چاپ دوم، قم: المجمع العالمی لاهل البيت، ۱۴۲۶ ق.
- ۴۶- شهرستانی، محمد، ملل و نحل، محقق محمد بدران، قم، الشریف الرضی، ۱۳۶۴ ش.
- ۴۷- شهید ثانی، زین الدین، تحریرالروضه فی شرح اللمعه الدمشقیه، چاپ چهارم، قم: مؤسسه فرهنگی طه، ۱۳۸۰ ش.

- ۴۸- شهید ثانی، زین‌الدین، مسالک الافهام فی شرح شرائع الاسلام، قم: دارالهدی للطباعة والنشر.
- ۴۹- طباطبائی یزدی، محمدکاظم، العروة الوثقی، جلد اول، قم: مکتبه الداوری.
- ۵۰- طریحی، فخرالدین، مجمع البحرین، چاپ دوم، تهران: مکتبه المرتضوی، ۱۳۶۵ ش.
- ۵۱- عاملی، شرف‌الدین، الی المجمع العلمی العربی بدمشق، قم: دارالشبستری للمطبوعات
- ۵۲- عبدالوهاب، محمد، ریاض: الدرر السنیة فی الاجوبة النجدیه، ۱۲۹۲ق.
- ۵۳- علی‌بخشی، عبدالله، حقیقت وهابیت، تهران: دفتر نشر معارف، ۱۳۹۳ش.
- ۵۴- غزالی، ابوحامد محمد، الاربعین فی الاصول، بیروت: دارالکتب العلمیه، ۱۹۸۸م.
- ۵۵- _____، الرد الجمیل لالهیه عیسی بصریح الانجیل، بیروت: المکتبه العصریه، ۱۴۲۰هـ.ق.
- ۵۶- _____، الفیصل التفرقه بین الاسلام، مترجم محمد علی خالدیان، چاپ اول، پیرانشهر: انتشارات آراس، ۱۳۶۲.
- ۵۷- _____، الاقتصاد فی الاعتقاد، چاپ اول، بیروت: دارالکتب العلمیه، ۱۴۰۹هـ.ق.
- ۵۸- _____، احیاء علوم الدین، جلد ۱، بیروت: دارالکتاب، بی‌تا.
- ۵۹- _____، ترجمه و شرح المنقذ من الضلال، مترجم: ناصر طباطبائی، چاپ اول، تهران: انتشارات مولی، ۱۴۳۲هـ.ق.
- ۶۰- فاخری، هادی و حجت، اسلام آمریکایی در آیینہ تکفیر، چاپ اول، تهران: معاونت پژوهشی مؤسسه راهبردی دیده بان، ۱۳۹۳ش.

- ۶۱- فوزان، صالح، المتتقی من فتاوی الشیخ صالح بن فوزان، دمشق: دارالشایر.
- ۶۲- ———، مجموع فتاوی فضیله الشیخ صالح، ریاض: دارابن خزیمه، ۱۴۲۴ه.ق.
- ۶۳- ———، عقیده اهل السنه والجماعه، ریاض: دارالعاصمه، ۱۴۲۸ه.ق.
- ۶۴- فیروزآبادی، سیدحسن، تکفیری های داعش را بشناسیم، دانشگاه عالی دفاع، زمستان ۱۳۹۳.
- ۶۵- قاضی، عبدالجبار، تثبیت دلائل النبوه، قاهره: دارالمصطفی، ۱۴۲۷ه.ق.
- ۶۶- ———، تنزیه القرآن عن المطاعن، دارالنهضة الحديثه، بی جا، بی تا.
- ۶۷- ———، شرح اصول خمس، چاپ اول، بیروت: ناشر دار احیاء التراث العربی، ۱۴۲۲ه.ق.
- ۶۸- ———، المغنی فی ابواب التوحید والعدل، قاهره: نشر الدار المصریه، ۱۹۶۲- ۱۹۶۵م
- ۶۹- عبدالوهاب، محمد، کشف الشبهات دارالایمان، تحقیق: طلعت مرزوق، بی تا.
- ۷۰- کثیری، سید محمد، السلفیه بین اهل السنه و الامامیه، بیروت، الغدیر للطباعه و النشر، ۱۹۹۷م.
- ۷۱- کلینی، محمد، اصول کافی، ترجمه و شرح سیدجواد مصطفوی، جلد ۲، شیراز: انتشارات علمیه اسلامی، بی تا.
- ۷۲- مصباح یزدی، محمدتقی، مشکات (خداشناسی، جهان شناسی، انسان شناسی)، چاپ سوم، قم، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۹ه.ش.
- ۷۳- مغنیه، محمدجواد، هذه هی الوهابیه، چاپ اول، بیروت: مؤسسه دارالکتاب الاسلامی، ۱۴۲۷ه.ق.

- ۷۴- مفید، محمد، الجمل، ترجمه دافعانی، تهران: نشر نی، ۱۳۸۳ش.
- ۷۵- ———، المقنعه، چاپ اول، قم: کنگره جهانی هزاره شیخ مفید، ۱۴۱۳ه.ق.
- ، مجالس در مناظرات (ترجمه الفصول المختاره)، مترجم جمال خوانساری، چاپ اول، قم: انتشارات مؤمنین، ۱۳۷۷ش.
- ۷۶- ———، المسائل السرویه، چاپ اول، قم: المؤتمر العالمی للشیخ المفید، ۱۴۱۳ه.ق.
- ۷۷- ———، اوائل المقالات فی المذاهب والمختارات، چاپ اول، قم: المؤتمر العالمی للشیخ المفید، ۱۴۱۳ق.
- ۷۸- مکارم شیرزای، ناصر، وهابیت بر سر دو راهی، چاپ چهاردهم، قم: انتشارات امام علی بن ابیطالب. ۱۳۸۹ه.ش
- ۷۹- نجفی، محمدحسن، جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام، جلد چهارم، چاپ هفتم، بیروت: دارالاحیاء التراث العربی، ۱۹۸۱م.
- ۸۰- نسفی سمرقندی، نجم الدین عمر بن محمد، عقاید نسفی، شرح: مسعود بن عمر تفتازانی، ترجمه: علی اصغر حلبی، چاپ اول، تهران، زوار، ۱۳۹۳ش.
- ۸۱- نوری، حسین، مستدرک الوسائل، بیروت: مؤسسه آل بیت لاحیاء التراث، ۱۴۰۸ه.ق.

مقالات

۱. گابریل، سعید، مجله اطلاعات و حکمت رینولدوز، مترجم حسینی اسفیدواجانی، سیدمهدی، ش ۲۸، تیر ۱۳۸۷
۲. علوی، محمد، مجله مشکوه، «یادمان هزاره شیخ مفید»، ش ۱۰، ۱۳۵۶.

۳. مجله مبلغان، «مصلح بیداری، سید شرف الدین»، ش ۱۰۸، ۱۳۸۷.
۴. مبلخی، احمد، مجموعه مقالات پژوهشی، «مبانی فقهی وحدت از دیدگاه سید شرف الدین»، مقاله ۴، دوره ۱۱، ش ۴۲، ۱۳۸۳.
۵. ماهنامه جلوه، ش ۲۲، ۱۳۲۶ش.
۶. مقالات فارسی ش ۵۵ و ۶۱، «کنگره جهانی شیخ مفید»

سایت ها

۱. www.adyannet.com/fa/news
۲. www.bashgah.net/fa/content/print
۳. www.fa.wikishia.net
۴. www.islamtimes.org
۵. www.ketabnews.com/detail
۶. www.tebyan.net/newindex